

РЕСПУБЛИКА БУРЯТИЯ

БУРЯАД УЛАСАЙ

ЗАКОН

ХУУЛИ

**Һунгуулиин хуулиин ба гүрэнэй албанай Һалбарид
Буряад Уласай хуули тогтоолгын зарим шийдхэбэринүүдтэ
хубилалтанууды оруулха тухай**

*Буряад Уласай Арадай Хурал
2026 оной февруалин 26-да
баталан абая*

1-дэхи статья

«Буряад Уласай Һунгуулиин комисси тухай» гэхэн 2003 оной апрелин 25-ай № 287-III Буряад Уласай Хуулиин 8.1-дэхи статья (Буряад Уласай Хуулига шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2003, № 4 (49); 2006, № 3 (84), № 10 – 11 (91 – 92); 2007, № 4 – 5 (97 – 98), № 6 – 7 (99 – 100); 2008, № 4 – 5 (109 – 110); 2009, № 1 – 2 (118 – 119), № 9 – 10 (126 – 127); 2010, № 6 – 7 (135 – 136), № 8 – 10 (137 – 139); 2011, № 1 – 3 (142 – 144), № 4 – 5 (145 – 146), № 8 – 10 (149 – 151); 2012, № 3 (156), № 4 (157); 2013, № 3 (168), № 11 (176), I хуби; 2014, 5 (182); 2017, № 3, I хуби; «Бурятия» сонин, 2003, апрелин 30; 2006, мартын 11, ноябриин 24; 2007, июниин 5, июлиин 3; 2008, майн 6; 2009, мартын 17, октябриин 17; 2010, июлиин 14, октябриин 9, октябриин 14; 2011, мартын 16, майн 11, октябриин 19; 2012, мартын 16, майн 15; 2013, мартын 14, ноябриин 21; 2014, майн 13, июлиин 11, октябриин 10; 2015, мартын 17, майн 19, июлиин 10, декабриин 25; 2016, мартын 11, июлиин 8, сентябриин 30; 2017, июлиин 21; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябриин 15; 2014, майн 8, июлиин 7, октябриин 9; 2015, мартын 13, майн 5, июлиин 8, декабриин 18; 2016, мартын 9, июлиин 4, сентябриин 28; 2017, мартын 10, июлиин 10; 2018, мартын 15, майн 10, декабриин 13; 2019, апрелин 29, октябриин 8; 2020, майн 14, декабриин 7; 2021, майн 5, июлиин 7; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентствo» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2022, июлиин 8, ноябриин 29; 2023, майн 2, ноябриин 24; 2024, майн 2, июлиин 9, ноябриин 27; 2025, мартын 10, ноябриин 24) удаадахи найруулгаар бэшэн, хубилалта оруулха:

«8.1-дэхи статья. Олзо оршонууд, гаршанууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүд

1. Комиссиин түрүүлэгшын, түрүүлэгшын орлогшын, нарин бэшэгэй даргын тушаалнуудыг эзэлхээс хэдхэн Комиссиин гэшүүд тушаалда хунгагдахааа урид «Эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2008 оной декабриин 25-ай № 273-ФЗ Холбоото уласай хууляар хараалагдаһан олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдыг Буряад Уласай Толгойлогшодо тушааха ёһотой.

2. Комиссиин түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, нарин бэшэгэй дарга «Эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2008 оной декабриин 25-ай № 273-ФЗ Холбоото уласай хууляар хараалагдаһан олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдыг болон «Гүрэнэй тушаалнуудыг эзэлдэг нюурнуудай ба бусад нюурнуудай гаршануудай тэдэнэй олзо оршонуудта зохистой байлгыг хиналта тухай» гэхэн 2012 оной декабриин 3-ай № 230-ФЗ холбоото уласай хууляар хараалагдаһан гаршанууд тухай мэдээнүүдыг холбоото уласай хуулинуудаар тодорхойлогдоһон ушарнуудта Буряад Уласай Толгойлогшодо тушааха ёһотой.

3. Тус статья соо заагдаһан мэдээнүүд Оросой Холбоото Уласай ба Буряад Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэринүүдээр тогтоогдоһон гуримаар тушаагдадаг.».

2-дохи статья

«Буряад Уластахи нютагай засагай байгууламжын засаг даргын хунгалта тухай» гэхэн 2003 оной сентябриин 17-ой № 417-III Буряад Уласай Хуулийн 3-дахи статьягай 39-дэхи пунктыг (Буряад Уласай Хуулига шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2003, № 9 (54); 2004, № 12 (69); 2005, № 3 (72), № 12 (81); 2006, № 6 – 7 (87 – 88), № 8 – 9 (89 – 90); 2007, № 3 (96), № 6 – 7 (99 – 100); 2008, № 4 – 5 (109 – 110), I хуби, № 6 – 7 (111 – 112); 2009, № 1 – 2 (118 – 119), № 3 – 5 (120 – 122), № 9 – 10 (126 – 127), № 11 – 12 (128 – 129); 2010, № 1 – 3 (130 – 132), № 4 – 5 (133 – 134), № 8 – 10 (137 – 139), № 11 – 12 (140 – 141); 2011, № 1 – 3 (142 – 144), № 4 – 5 (145 – 146), № 6 – 7 (147 – 148), № 8 – 10 (149 – 151), № 11 – 12 (152 – 153); 2012, № 4 (157), № 8 – 10 (161 – 163), № 11 (164), № 12 (165), I хуби; 2013, № 11 (176), I хуби; 2014, № 1 – 2 (178 – 179), № 5 (182); 2017, № 3, I хуби, № 6 – 7; «Бурятия» сонин, 2003, сентябриин 18; 2004, декабриин 28; 2005, мартын 26; 2006, январийн 4, июлийн 11, сентябриин 26; 2007, мартын 15, июлийн 3, июлийн 7; 2008, майн 13, майн 31, июлийн 1, июлийн 2; 2009, мартын 17, майн 13, октябриин 13, октябриин 17, декабриин 16; 2010, мартын 13, майн 15, октябриин 9, октябриин 14, октябриин 16, ноябриин 11, декабриин 7; 2011, мартын 16, майн 11, октябриин 19, декабриин 27; 2012, майн 15, октябриин 16, ноябриин 16, декабриин 25; 2013, ноябриин 21; 2014, мартын 14, майн 13, октябриин 10, ноябриин 18; 2015, майн 19, декабриин 25; 2016, майн 13, июлийн 8; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябриин 15; 2014, мартын 12, майн 8, октябриин 9, ноябриин 17; 2015, майн 5, декабриин 18; 2016, мартын 9, майн

7, июлийн 8; 2017, мартын 10, июлийн 10; 2018, мартын 15, майн 10, декабрийн 4, декабрийн 13; 2019, мартын 19, апрелийн 29, октябрийн 8; 2020, майн 14, июлийн 15, сентябрийн 28, декабрийн 7; 2021, майн 5, июлийн 7, октябрийн 8; 2022, майн 11; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2022, ноябрийн 29; 2023, майн 2, июлийн 10, ноябрийн 24; 2024, майн 2, июнийн 6, ноябрийн 27; 2025, мартын 10, ноябрийн 24) удаадахи найруулгаар бэшэн, хубилалта оруулха:

«39) эрхилдэг хэрэгэй янза – дансануудаар баталагдаһан олзо асардаг нюурай ажаябуулга, мүн ажалладаггүй нюурай зэргэ (пенсионер, ажалгүй, һурагша (һуралсалай эмхиин нэрэмжэ заалгатайгаар), гэрэй эзэн эхэнэр, саг зуура ажалладаггүй). Мэргэжэлэй олзо оршын татабари түлэгшэ гэжэ бүридхэлдэ абтаһан нюур хубийн олзын хэрэг эрхилэгшэ гэжэ бүридхэлдэ абтаһан ушарһаа бэшэндэ эрхилдэг хэрэгэй янзаар өөрын ажалтай гэжэ зааха эрхэтэй;».

3-дахи статья

«Буряад Уласай Арадай Хуралай һунгамалнуудай һунгалта тухай» гэхэн 2004 оной январийн 6-ай № 603-III Буряад Уласай Хуулийн 1-дэхи статьягай 40-дэхи пункт (Буряад Уласай Хуулига шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2003, № 12 (57); 2006, № 4 – 5 (85 – 86), № 8 – 9 (89 – 90); 2007, № 3 (96), № 4 – 5 (97 – 98), № 6 – 7 (99 – 100), № 8 – 9 (101 – 102); 2009, № 3 – 5 (120 – 122), № 9 – 10 (126 – 127), № 11 – 12 (128 – 129); 2010, № 8 – 10 (137 – 139), № 11 – 12 (140 – 141); 2011, № 1 – 3 (142 – 144), № 4 – 5 (145 – 146), № 6 – 7 (147 – 148), № 8 – 10 (149 – 151), № 11 – 12 (152 – 153); 2012, № 3 (156), № 4 (157), № 8 – 10 (161 – 163), № 12 (165), I хуби; 2013, № 3 (168), № 4 – 5 (169 – 170), № 11 (176), I хуби; 2014, № 1 – 2 (178 – 179), № 5 (182); 2017, № 3, I хуби, № 6 – 7; «Бурятия» сонин, 2004, январийн 7; 2006, майн 16, сентябрийн 26; 2007, мартын 15, майн 17, июлийн 7, августын 21; 2009, майн 13, октябрийн 13, октябрийн 17, декабрийн 16; 2010, октябрийн 9, октябрийн 14, октябрийн 16, ноябрийн 11; 2011, мартын 16, майн 11, июлийн 12, октябрийн 19, декабрийн 27; 2012, мартын 16, майн 15, октябрийн 16, декабрийн 25; 2013, мартын 19, майн 14, ноябрийн 21; 2014, мартын 14, майн 13, октябрийн 10, ноябрийн 18; 2015, майн 19, декабрийн 25; 2016, июлийн 8; 2017, июлийн 21; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябрийн 15; 2014, мартын 12, майн 8, октябрийн 9, ноябрийн 17; 2015, майн 5, декабрийн 18; 2016, мартын 9, июлийн 4; 2017, мартын 10, июлийн 10; 2018, мартын 15, майн 10, июнийн 5, декабрийн 3; 2019, апрелийн 29, октябрийн 8; 2020, майн 14, июлийн 15, сентябрийн 28, декабрийн 7; 2021, июлийн 7, октябрийн 8; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2022, июлийн 8, ноябрийн 29; 2023, апрелийн 27, июлийн 10, ноябрийн 24; 2024, ноябрийн 27; 2025, ноябрийн 24) удаадахи найруулгаар бэшэн, хубилалта оруулха:

«40) эрхилдэг хэрэгэй янза – дансануудаар баталагдаһан олзо асардаг нюурай ажаябуулга, мүн ажалладаггүй нюурай зэргэ (пенсионер, ажалгүй, һурагша (һуралсалай эмхиин нэрэмжэ заалгатайгаар), гэрэй эзэн эхэнэр, саг зуура ажалладаггүй). Мэргэжэлэй олзо оршын татабари түлэгшэ гэжэ бүридхэлдэ абтаһан нюур хубиин олзын хэрэг эрхилэгшэ гэжэ бүридхэлдэ абтаһан ушарһаа бэшэндэ эрхилдэг хэрэгэй янзаар өөрын ажалтай гэжэ зааха эрхэтэй;».

4-дэхи статья

«Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй албан тухай» гэхэн 2005 оной июлийн 6-ай № 1225-III Буряад Уласай Хуулийн 12-дохи статья (Буряад Уласай Хуулига шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2005, № 6 – 7 (75 – 76); 2006, № 4 – 5 (85 – 86); 2007, № 4 – 5 (97 – 98); 2009, № 1 – 2 (118 – 119); 2010, № 1 – 3 (130 – 132), № 4 – 5 (133 – 134); 2011, № 8 – 10 (149 – 151), № 11 – 12 (151 – 152); 2012, № 3 (156), № 4 (157), № 11 (164); 2013, № 3 (168), № 11 (176), I хуби; 2014, № 5 (182); 2017, № 6 – 7; «Бурятия» сонин, 2005, июлийн 7; 2006, майн 5; 2007, майн 16; 2009, мартын 17; 2010, мартын 13, майн 12; 2011, октябрийн 19, декабрийн 27; 2012, мартын 16, майн 15, ноябрийн 20; 2013, мартын 14, ноябрийн 21; 2014, майн 13; 2015, мартын 17, майн 19; 2016, июлийн 8, октябрийн 7; 2017, июлийн 21; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябрийн 15; 2014, майн 8; 2015, мартын 13, майн 5; 2016, июлийн 4, октябрийн 5; 2017, июлийн 10, октябрийн 10, декабрийн 11; 2018, майн 10, ноябрийн 14; 2019, ноябрийн 18; 2020, декабрийн 7; 2022, майн 4; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2023, майн 2, ноябрийн 11; 2024, ноябрийн 27) удаадахи найруулгаар бэшэн, хубилалта оруулха:

«12-дохи статья. Олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдые, мүн гаршанууд тухай мэдээнүүдые тушаалга

1. «Эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2008 оной декабрийн 25-ай № 273-ФЗ Холбоото Уласай хууляар хараалагдаһан олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдые Холбоото Уласай хууляар тогтоогдоһон ушарнуудта хүлһэлэгшын түлөөлэгшэдэ тушаадаг гэбэл:

1) Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй албанай тушаал эзэлхээс һэдэһэн эрхэтэн;

2) Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагша.

2. Буряад Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной зохистой шийдхэбэреэр тогтоогдоһон тоолборидо оруулагдаһан Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй албанай тушаал эзэлдэг Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагша хүлһэлэгшын түлөөлэгшэдэ «Гүрэнэй тушаалнуудые эзэлдэг нюурнуудай ба

бусад нюурнуудай гаршануудай тэдэнэй олзо оршонуудта зохистой байлгыг хиналта тухай» гэхэн 2012 оной декабриин 3-ай № 230-ФЗ Холбоото улсасай хууляар хараалагдаһан гаршанууд тухай мэдээнүүдыг холбоото улсасай хууляар болон Оросой Холбоото Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной бусад шийдхэбэринүүдээр ба Буряад Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэринүүдээр тогтоогдоһон гуримаар тушааха ёһотой.

3. Буряад Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной зохистой шийдхэбэрээр тогтоогдоһон тоолборидо оруулагдаһан Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшадай тус статьягай ёһоор тушаадаг олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдыг тушааха тухай дүрим холбоото улсасай хуулийн эрилтэнүүдыг хараада абалгатайгаар Буряад Уласай Толгойлогшын зарлигаар баталагдадаг.

4. Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшын, тэрэнэй наһанай нүхэрэй ба хуулийн наһа гүйсөөгүй хүүгэдэй гаршануудай тэдэнэй олзо оршонуудта зохистой байлгын хиналта «Эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2008 оной декабриин 25-ай № 273-ФЗ Холбоото улсасай хууляар, «Гүрэнэй тушаалнуудыг эзэлдэг нюурнуудай ба бусад нюурнуудай гаршануудай тэдэнэй олзо оршонуудта зохистой байлгыг хиналта тухай» гэхэн 2012 оной декабриин 3-ай № 230-ФЗ Холбоото улсасай хууляар, Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэринүүдээр, Оросой Холбоото Уласай ба Буряад Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной бусад шийдхэбэринүүдээр тогтоогдоһон гуримаар бэелүүлэгдэдэг.

5. Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшын «Эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2008 оной декабриин 25-ай № 273-ФЗ Холбоото улсасай хууляар хараалагдаһан олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдыг заабол үзүүлхэ ёһотой ушарта тиимэ мэдээнүүдыг тушаагаагүй байлга, үгы гэбэл мэдэжэ байгаад, зорюута хүсэд бэшэ мэдээнүүдыг тушаалга холбоото улсасай хуулинуудаар тогтоогдоһон ушарнуудһаа бэшэндэ Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшыг гүрэнэй эрхэтэнэй албанһаа болюулха хойшолонтой хуули эбдэлгэ болоно.

Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшын «Гүрэнэй тушаалнуудыг эзэлдэг нюурнуудай ба бусад нюурнуудай гаршануудай тэдэнэй олзо оршонуудта зохистой байлгыг хиналта тухай» гэхэн 2012 оной декабриин 3-ай № 230-ФЗ Холбоото улсасай хууляар хараалагдаһан гаршанууд тухай мэдээнүүдыг заабол үзүүлхэ ёһотой ушарта тиимэ мэдээнүүдыг тушаагаагүй байлга, үгы гэбэл мэдэжэ байгаад, зорюута хүсэд бэшэ мэдээнүүдыг тушаалга холбоото улсасай хуулинуудаар тогтоогдоһон ушарнуудһаа бэшэндэ Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшыг гүрэнэй эрхэтэнэй албанһаа болюулха хойшолонтой хуули эбдэлгэ болоно.

6. Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшын тус статьягай 5-дахи хубида заагдаһан мэдээнүүдыг мэдэжэ байгаад, зорюута үнэн зүб бэшээр тушаалга хадаа Буряад Уласай гүрэнэй эрхэтэнэй алба хаагшыг гүрэнэй эрхэтэнэй албанһаа болюулха хойшолонтой хуули эбдэлгэ болоно.».

5-дахы статья

Тус Хуули албан ёһоор толилогдоһон үдэрэй удаа хүсэндөө орохо.

Буряад Уласай Толгойлогшо

Улаан-Үдэ хото
2026 оной мартын 5

№ 1391-VII

А.С. ЦЫДЕНОВ